

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob torekah, četrtekah in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojne izdanje stane: za en mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50 za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.— za vse leto . . . 12.— „ „ „ 18.—

Naročnik je plačevati naprej na naročbo brez priložne naročilnice se sprava na zbir.

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 avt., izven Trsta po 4 avt.

EDINOST

Oglaš se računa po tarifu v petih; za naslove s debelimi črkami se plača prestop, kolikor obsega navadnih vrst. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, maši oglaš itd. se računajo po pogodu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovane ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglaš sprejema upraviteljsko ulico Molino pri solo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglaš je plačevati loco Trst. Gledajo reklama cije so prosta poštnina.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

V edinosti je moč.

Našim zasramovalcem.

(Drugi članek.)

Ako pridodamo še, da nam „Delavec“ očita slednjič jezovitstvo, verjeli nam bodo čitatelji, da se je to glasilo socijalistiških voditeljev nazmerjalo do sitega, kakor najbolj kričavi vrabec v traju. To nam vsiljuje menenje, da so velemožni voditelji slovenske demokracije in zajedno ponižni slugi sovražnikov naroda slovenskega jeli postajati jako — nervozni. Kdor si je ohranil duševne ravnotežje, o tem si niti misliti ne moremo, da ne bi poznal drugega sredstva, nego psovko, in da ne bi se sramoval takega početja. Jako sumljivo znamenje je to za „sodruge“, da jim je, čim hote pobijati argumente, hitro psovka pod prstom.

Mi obžalujemo sodruge prav iskreno, da so zašli v tako duševno dispozicijo, ali pomoči jim ne moremo, prav zares ne.

Sedaj pa preidimo k onemu, kar vendar-le štrli stvarnega iz amazane kaluže prostaščin „Delavčevih“ in „Svobodnih“. Kar po vrsti hočemo odgovorjati, kakor sta pisali rečeni glasili. Konstatujemo pa že sedaj — in to prosimo, da si obdrže dobro v spominu naši čitatelji, ker je izborni podatek za konečne sedbo o voditeljih socijalne demokracije — da „Delavec“ in „Svoboda“ le kritikujejo postopanje državnozbornske večine, da pa se boječe izogibljeta nujni dolžnosti, da bi opravičila zvezo svojih poslancev z nemškonalcionalno idejo — kar znači pregrešek proti načelu „mednarodnosti“ — ter zvezo z mednarodnim kapitalizmom, oziroma se stranko nemških advokatov, nemških tovarnarjev in nemške plutokracije. O tem molčita „Delavec“ in „Svoboda“, a kričita tem silneje na nas, da ne bi opazile nerazsodne mase na sedanjih voditeljih socijalne demokracije, kako držno in lažljivo igro moreje uprizarjati ljudje tudi z lepimi idejami — kakor je n. pr. ideja socijalne reforme v zmislu uglasenja ostriosti v človeški družbi — z načeli in programi. Vemo sicer, da zveni to že banalno, vendar ne moremo dru-

gače, nego da rečemo, da so ti sodrugi podobni tatu, ostavivšemu ravnokar mesto svojega „dela“ in drvečemu po ulici kričaje: Primate ga, primate ga! Ljudje so jeli res drveti po ulicah za nepoznancem, katerega naj bi prijeli; navihani zmovi je spretno porabil nastalo zmešnjavo in je — odnesel pote. Naši socijalisti se zvesto drže te mnogizkušene taktike. Tudi oni kriče: Primate jih, primate jih, „tirane“ in „hijene“, ki pijejo vaše kri in ki se maste ob vaših žuljih! A namen kričanju? Jedino ta, da motijo pojme, da delajo zmešnjave, da zavijajo resnico, ali pa jo, kakor hitro je potrebne tako — potajujejo popolnoma.

Takov zavratni maneuver je trditve „Delavčev“, da je bila slovanska kršč.-narodna zveza vladna stranka in optima forma. Tako trdi „Delavec“, zanašaje se na lahkovernost svojih čitateljev, dočim ve sleherni pol. bosopetec, da se je sedanja večina v državnem zboru zasnova za hrbotom in proti volji vlade, ter da je bil glavni greh grofa Badenija in zajedno tudi vzrok njegovim neuspehom ter tudi njegovemu konečnemu padu ravno ta, da nikakor ni hotel vsprejeti programa večine! Krščansko narodna zveza slovanska le pač bila del večine, vladna stranka pa ni mogla biti že iz tega jednostavnega vzroka, ker ni bilo nikoli pravega soglasja med večino in vlado. Vse to so notoriške in — kakor rečeno — slehernemu poznane istine. To je: slehernemu, ki je opazoval dogodke z lastnimi očmi in je navašen misliti svojimi možgani.

No, „Delavec“ navaja par slučajev, da bi opravičil svoje trditve. Govori o predlogih za zvišanje podpor poškovancem po elementarnih neugodah, o lex Falkenhaya in o razpuščenju organizacije železničarjev.

Češ: slovanska krščansko narodna zveza je glasovala zoper zvišanje, pač pa je glasovala za zadnji dve odlozbi in svobodi nasprotni stvari.

Tu imate tisto taktiko socijalistiško, ki pripoveduje le pol resnice, seveda vsikdar le ono polovico, ki mače lepo luč na njih, a grdo na nas.

onemu otroku, ki bi se ga dotaknil, kajti vse leto bi bil pola mehurčkov po životu. Seno razdele potem med živino.

Na kresov večer. Volarji priženejo živino s paše domov, predno je zatonilo solnce, ker se boje, da jim ne bi copernice pomolze krav. Že kasno zvečer zapalijo vaški fantje kres, ob kojem uganjajo burke. Dekleta ga pogase. Potem gredo fantje in dekleta po vasi in pred vsako hišo pojo pesem o sv. Ivanu; zato berejo potem dekleta pčeno, katero prodajo. Za skupljeni denar kupujejo lepotečja za oltarje na planem o sv. Rešnjem telesu.

Ako je umrl materi prverojenec kmalu po porodu, mora mu namolziti nekoliko svojega mleka v rakev, da je ne bi potem zgubila.

b) Pravljice (o sv. Ciprijanu).

Nekdaj je živel ubožen mož z družino. Žena mu je rekla: „Idi kaj zaslužiti, sicer pomrjemo od glada!“ Mož jo je ubogal. Vzel je meh ter hajd v svet. V neki samoti srečal ga je gospod, ki ga je nagovoril: „Kam greste?“ Mož se je odrezal: „S trebuhom za kruhom!“ Ta ga je nadlegoval, kaj da je prav za prav temu vzrok, dokler mu revež ni povedal svoje bede. Gospod mu je rekel: „Dam vam denarja kolikor hočete, samo izročiti mi morate ono stvar, ki pride v vaši hiši na svet.“ Mož je mislil, kaj bi imelo priti na svet; slednjič se

Resnica je, da je večina glasovala slednjič za vladno predlogo o podporah, a resnica je tudi, da so se tudi njeni govorniki potezali za zvišanje! Me drugimi sta potrebo zvišanja povdarjala najodločneje tudi naša zastopnika iz Istre. In še le potem, ko so videli, da vlada nikakor neče privoliti v večjo svoto, so se udali v opravičeni bojzani, da se stvar utegne izjaloviti ali vsaj zategniti. Bog ve kako na dolgo, čemur bi bila posledica ta, da stradajoče ljudstvo ne bi dobilo ne predlagane večje, in ne one manje svote, v katero je privolila vlada! Tako so stale stvari in naši poslanci se postopali povsem pametno, da so vzeli raje nekaj, nego pa nič. Svota je sicer majhna za toliko bedo, ali nič bi bilo še manje. Potreba pa je bila nujna, ker ljudstvo strada!

No, ker so že „sodruge“ toliko srboriti, da izživljajo diskuzijo o tem predmetu, pa bodi jim: pribijmo, kako so v tej stvari postopale nemške skupine in z istimi zvezani socijalisti! Pribijmo tu, da slavna obstrukcija ni imela usmiljenja niti z — stradajočimi. Neizprosno, kakor je možno le v divji strasti ali pa v preračunjenem herostrastvu, so uprizarjali dan za dnem divjaške prizore in so provzročili, da so minoli tedni in tedni — vlada je prišla s svojo predlogo v zbornico že meseca septembra — predno je zbornica poslancev mogla rešiti to stvar — ki vendar ni v nikaki dotiki ni s političnimi, ni narodnimi prepri, niti ne z vprašanjem o socijalni svobodi — marveč je to vprašanje zgolj človeškega usmiljenja, vprašanje — srca! Onim, ki so preprečili v svojem divjaštvu sleherni delo za socijalno reformo, onim, ki so onemogočili združenje avstrijskih strank za urejenje našega razmerja do Ogerske na pravičnejši podlagi, onim, ki so beznikiški ekscesi svojimi spravili avstrijski parlamentarizem na kant, je zapisati v neodpusten greh, da je zbornica tako pozno rešila to vprašanje, da je bilo sploh nemožno predpisano ustavno rešenje, ker gosposka zbornica ni prišla do tega, da bi bila vsprejela predlogo. Še le sedaj, neparlamentarnimi sredstvi, pomočjo Š. za

je spomnil, da se doma kmalu mačka omači. Slednjič je bil zadovoljen z gospodovim predlogom. Ta mu je usul v meh kar mernik denarja. Ves vesel se je podal mož k svoji ubogi družini. Ko je prišel domov, povprašala ga je žena, kje je dobil toliko denarja, ker neka čudna mož jo je presunila. On jej je dopovedal vse. Kmalu sta prišla na to, da je mož izdal otroka hadiču, ki ima kmalu priti na svet. Čez nekaj dni je dobil res mož zalega fantiča, ki je kaj hitro raste. In pozneje, ko je delil oče otrokom kruha, dal je njemu vselej zadnjemu ter zraven mile vzdahnil. Fantič je kmalu opazil to spremembo ter je povpraševal očeta po vzroku, a ta mu ni hotel povedati. Navadno mu je rekal: „Ker te imam tako rad“. Deček je odrastel ter rekel očetu: „Idiva v gozd razsekati ono bukev!“ Šla sta. Ko je zatolkel fant vse zagvozde v razklad, je rekel oče: „Kaj pa storiva sedaj?“ Deček je odgovoril: „Jaz mahnem dobro se sekiro, vi pa segnete ta čas po zagvozde v les“. Fant je res mahnil, pa odtegnil sekiro, ko je imel oče roke v razkladu in je začel vzdihovati. Sin ga je vprašal: „Ako mi ne poveste, zakaj mile vzdihate, kedar mi dajata kruha, ne otmem vas“. Oče, v sili mu je povedal resnico. Fant, videči, da je izdan hudobi, se je poslovil od očeta ter se odpravil v gozd. (Pride še).

PODLISTEK.

Nekaj iz Brkinov.

(Narodna blago, uredil Ivo Trošt.)

Krstni običaji: Mož, čegar je otrok, gre takoj po rojstvu svojega deteta k znanecu, da bi mu držal otroka h krstu. Drugi dan gresta boter in botra k porodnici po otroka, da ga odneseta h krstu. Oče otrokov jima da 1 goldinar, velik kos gnjati (pršuta) in celo potvico. Goldinar jima je dal zato, da ga po krstu zapijeta v krčmi, zraven prigrizujeta od gnjati. Z otrokom prinese botra 1 liter vina na dom. Prej so imeli gotovo kako druge mero, ker liter je zelo malo tradicionalna jednota. Porodnici povrneta botra darilo s tem, da jej botra prinese čez par dni v dar: poln vrbas belega kruha in potvico, 40 jajec, 2 funta masla, 2 funta sira, pol kilgr. kave, 1 kilgr. sladkorja. (Tudi kava in sladkor morata biti v prirastek novejšega časa.) V povračilo jej daje mati otrokova jedno gnjat ali pa povablja čez nekaj časa vso družino v goste.

V slučaju, da dete umre, mora je botra obleti, mati pa jo kliče z družino v goste!

Na božični večer. Vsako orodje, ki je kje zunaj, mora se spraviti pod streho. Ta večer denejo po t mizo koš, napolnen se senom, in gorjé

silo, pomočjo cesarske naredbe je rešena stvar definitivno in bodo jeli dobivati poškodovanci ono malo podpore.

Ako ob kateri priliki, se je ravno ob tem vprašanju obstrukcija pokazala v svoji najgusnejši luči in socialistiško glasilo je toliko drzno, da se še sklicuje na pojave take zdivjanosti, na katerih pojavih so imeli svoj pošten del zasluge ravno — socialistički poslanci!!!

Slovenska javnost pa naj sodi sedaj o ljudeh, ki zahtevajo veliko le v ta namen, da ljudstvo ne pride tudi do malega.

Slovinci in bodočnost.

Govoril dr. posl. dr. Žitnik na shodu katol. polit. društva v Ljubljani dne 19. decembra 1897.

(Dalje.)

V Windischgrätzovem koalicijskem ministerstvu se je nemški liberalizem še vedno vzdržal na nogah, dasi že starikav in metlav. Imel je še toliko moči in zaslombe, da je zopet preprečil volilno reformo. A ministerstvo je padlo ob celjskem vprašanju.

Ko je grof Badeni prevzel vodstvo avstrijske notranje politike ter izjavil v zbornici, da hoče voditi in ne kakor medved na vrvi hoditi za nemško-liberalnimi vodniki, tedaj so se mnogi posmehovali njegovim besedam. Jedni niso vedeli, kam merijo te odločne besede; drugi so od pušice zadeti ponosno dvigali glave, češ, da Avstrija je in ostane nemška. Kakor Katoni so se nemški liberalci vstopili pred Badenija ter mu v togi ponujali „boj ali mir“.

Danes moremo pravičnejše soditi Badenijeve politiko. Imel je dobre namene, a slabo taktiko. Hotel je polagoma uveljaviti vladarjevo željo, napraviti mir med avstrijskimi narodi, oživotvoriti narodno enakopravnost, resno pričeti z socialno reformo. Toda previsoko je cenil svoje moči, prenizko okameneli nemško-liberalni zistem, ki mu je delal ovire vedno in povsod.

Krščansko-socialno gibanje je rušilo okope liberalne trdnjave. Na Dunaju in okolici je dr. Lueger s svojimi pristaši zajel liberalni tabor. Povsod po deželah se je širila naravna socialna in politična reakcija proti židovsko liberalni mōri. Vzbuja se je zopet pravi avstrijski, ljudski življenjski javni življenjski je dobivalo krščanski značaj. Tu je bil trenotek, da bi bil grof Badeni zasukal državno ladijo po svežem vetru ter vrgel s krova vso staro nesnago in težo, pod katero je hrepet in omagoval državni stroj. Zamudil je to priliko; v sled nemško-liberalnega pritiska od vseh strani ni priporočil dr. Luegerja v potrjenje dunajskemu županom. Toda grof Badeni se je kmalu prepričal, da krščansko-socialno gibanje izvira iz ljudske duše in ima toliko stranskih pritokov, da ga ne zajezi nobena sila. Posledica je bila, da je dr. Luegerju dne 27. aprila 1896. odprl vrata na cesarski dvor. Ta dogodek je mejnik v najnovejši zgodovini avstrijske notranje politike. Naj danes sodi svet o dunajskem antisemitizmu kakorkoli, jaz sem še vedno prepričan, da ima navzlic navidezno sumljivim prikaznim zdravo jedro, krščanski, ljudski in avstrijski značaj.

Nemški liberalizem je grofa Badenija sedaj napovedal boj do skrajnosti, zasumelo in zavihralo je v gozdu liberalnega časopisja. Volilno reformo je imel grof Badeni pod streho, pod kapom je stala preperela nemško liberalna stranka. Da reši zadnje svoje postojanke, prelevila se je v nemško-napredno kliko ter iskala sladkim obrazom zaveznikov povsod, celo pri socialnih demokratih. Zadnje državnozbornske volitve so razbile močno liberalno falango, janičarski polk. Zgubila je tla med zavodnim ljudstvom ter našla zavetja le v trgovinskih zbornicah in nekaterih mestih.

A klika ni še obupala; pričakovala je, da jo grof Badeni pokliče v parlamentarno večino. In ko sta izšli jezikovni naredbi za Češko in Moravsko, še vedno je liberalna klika prežala pred Badenijevimi vratmi.

Istina je in ostane, da jezikovni naredbi nista bili vzrok liberalni obstrukciji, kajti že pred objavo je bila vsebina znana liberalnim voditeljem. Dr. Russ je že leta 1895. v deželni zboru češkem naglašal potrebo, da so uradni veščici obema deželnima jezikoma, in dr. Fux je predlagal v deželni zboru moravskem, naj se oba deželna jezika v

srednjih šolah uvedeta kakor učna predmeta. Jezikovni naredbi sta torej le pretveza, prazen izgovor za vse surovosti, ki jih je uganjala ta stranka pod vodstvom političnega pustolovca Schönererja. (Zvršetak prih.)

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 28. decembra 1897.

Goriški deželni zbor. Iz Gorice nam pišejo: Naš deželni zbor je imel začeti svoje letošnje redno zasedanje danes 28. decembra; a ni ga začel, ker slovenskih deželnih poslancev ni bilo v sejo in tako je bil zbor nesklepčen. Slovenski deželni poslanci izjavili so že dne 3. februarja t. l., da se ne morejo udeleževati sej deželnega zbora, dokler se jim ne dá poročilo, da se resno misli na preustrojitev deželnih razmer. Ta glas slovenskega naroda po njegovih zastopnikih je bil brez uspeha na nšesa vlade in italijanskih poslancev. Zato ni ostalo slovenskim poslancem drugega, nego da so sklenili, da ostanejo pri omejeni izjavi, kajti razmere v deželi se niso zboljšale čisto nič, pač pa poslabšale v marsičem. Ker italijanski poslanci za se nimajo potrebne večine, ni bil zbor sklepčen in se ni mogel otvoriti.

K položaju. Kakor posnemljemo iz vladnih glasil, se skoro zaključil XIII. zasedanje drž. zbora žalostnega spomina. Da-li je nade, da bode XIV. zasedanje ugodnejše. Za sedaj se bode vladalo v znamenju §. 14 avstrijske ustave. Tako izide skoro naredba, s katero se določi proračunski provizorij za dobo 6 mesecev, potem naredba o nagodbenem provizoriju z Ogersko in ces. odloks katerim se določi obojestranska kvota za ukupne potreščbine. Pa tudi na Ogerskem so se parlamentarne stvari samotale tako, da si bodo morali pomagati z naredbami, ker ni skoro nikake nade, da bi se rešil nagodbeni provizorij parlamentarnim putem.

Südmarka v Trstu. Ker v Trstu menda ne zadostuje beneški sv. Marka s pritiskino svojega leva vred, se je naselil v našem mestu še nemški Sit-Marka. In ta „siti“ Marka ima že toliko pristašev ob Adriji, (namreč baje 270), da že lahke prireja pod svojo firmo predpustne zabave. Tako zabavo bodo imeli Sitmarkovci dne 15. junuarja prih. leta. Počutili se bode prav po domače „frisch-fromm-fröhlich frei“ (in — „feucht“! Dodatek stavčev,) in bodo napivali nemški jednoti, ki sega od Delta pa do Adrije.

No, namero „Südmärke“ smo osvetlili že dovolj svojim čitateljem, da nam ni treba o tem razpravljati na široko. Le jedno hočemo omeniti o tej priliki. Društvo „Südmark“ je zasnovano iz gospodarsko-političnih namenov, kakor je sploh malo ali nič nemških združenj v deželah nemških narodnosti zasnovanih iz namenov brez politične podlage. Zlasti pa je izzivajoče politične tendence vse, kar snujejo Nemci na slovanskih tleh. Na jugu avstrijske države, kjer je domovina južnih Slovanov, so si zasnovali „Südmärke“, društvo, čegar ime skoro neprikrito izraža naslov južnega dela Nemčije, ali „Južno Nemčijo“. Kajti, da smatrajo politiki Velikonemčije tudi našo državo že danes za Nemčijo, brez ozira na ogromno večino slovanskega prebivalstva Avstrije, to je znana stvar. Potemtakem je društvo „Südmark“ odločno političnega, a tudi izzivajočega značaja, ker isto pomenja v prvi vrsti pridobivanje gospodarskih, materialnih lastin na jugu države, pridobivanje, s katerim je tesno in namenoma spojen narodni moment. S tega stališča je tudi zasnovanje društva „Südmark“ na tržaških, kakor nemških tleh, več ali manj izzivajočega značaja, ker ima društvo svojo politično podlago.

Nam, kakor rečeno, ne imponuje nemško gibanje na tržaških tleh toliko, da bi se tresli od groze, a istina je in ostane: da si jeden sam strel, oddan na meji, še ne pomenja vojne, pa je vendar razžaljiv za državo, kateri je veljal ta strel. Istotako izzivajoče je za nas snovanje „Südmärke“ na tržaških tleh.

Državni poslanec dr. Ferjančič o sedanjem položaju. Minole nedelje je imelo politično in gospodarsko društvo za Notranjsko svoj javen shod. Na shodu je govoril dr. posl. dr. Ferjančič razsežno o političnem položaju sedanjem. K njegovim izvajanjem se povrnemo prihodnjič. Ze danes hočemo navesti tu le izjavo, dotikajočo se vprašanja, ki je za sedaj najaktnelnejega pomena

za vse Slovence, vprašanje pomirjenja na Kranjskem. Dr. Fer. je rekel: „Pozabiti je treba, kar je bilo. Tudi v tem pritrjujem nasprotnemu govorniku (dr. Šušteršiču). Rekriminacije morajo prenehati, sicer strasti vsplamté na novo.“

Pa ne samo to, stranki v celoti, to je pristaši jedne in druge, morajo pritrjati takemu dogovoru, sicer se dela račun brez krčmarja. Ni misliti, da bi kakoršenkoli dogovor poslancev bil trajen, če se mu ne udajo pristaši strank. In z ozirom na to vprašam gospoda tovariša, ali more zagotoviti, da njegove besede odobrava vsa njegova stranka in ali daje poročilo, da vsa stranka hoče tudi držati to, kar dogovoré njeni zastopniki z nasprotno stranko? Če so vsa ta vprašanja povoljno rešena na nasprotni strani, potem bi jaz sodil, da na naši strani bi se ne bilo bati težav.

Toda ne motimo se, nasprotje ne sestoji samo v mišljenji, ono sestoji poglavitno tudi v marsikakih gospodarskih zasnovah in le-te se čedalje razširjajo in postajajo številnejše in te se sporazumljenju veliko bolj na poti, nego načela.

Vse to se pa ne da poravnati in vblaziti na jedenkrat, a če poslanci obeh strank stopijo v posvet, morali si bodo dati odgovor na vsa ta vprašanja. S tem nočem reči, da bi ne kazalo pričeti se razgovarjati, ravno narobe mislim, da bi se stranki v deželni zboru lahko sporazumeli najprej o prepornih vprašanjih, ki so predmet deželnega zbora, v ta namen, da se rešijo, kakor hočejo oni, ne pa, da se rešujejo tako, kakor hoče tretji. To bi bil začetek sporazumljenja in če se obnese, bilj bi poročilo sporazumljenja mej strankama v širšem smislu in na širši podlagi.

Gospodje od katoliško narodne stranke imajo torej besedo in preverjen sem, da njih odkritih dobrih namenov ne odkloni narodna stranka.“

Turška nasilja v Makedoniji. V Makedoniji vre zopet. Glasom poročil iz Bolgarije so zagrešili Turki v štirih mestih in 30 vaseh v Makedoniji nasilja proti tamošnjim bolgarskim podanikom. V sled tega se je zasnoval v Bolgariji odbor, ki je v svojem oglasu pozval bolgarski narod na boj proti Turčiji. Turki se izgovarjajo, da so izvršili omenjena nasilja radi tega, ker so Bolgari baje umorili jednega bega in jedno turško devojko, ter da so našli pri Bolgarih mnogo orožja in spisov, pozivljajočih na upor.

Različne vesti.

„Naša Sloga“ o umirovljenju namestnika vit. Rinaldinija. Označivši podrobno vse delovanje bivšega namestnika primorskega piše glasilo naših bratov istrskih: Mi se ne veselimo na nesreči družih in tako se ne veselimo tudi na padu nositelja nesrečnega zistema, ki je vladal do sedaj v Primorju, in vzdrževalca neznesnega stanja našega naroda na jugu monarhije. Ali, četudi se ne veselimo na tem padu, jemljemo ga vendar zadovoljstvom na znanje, ker vidimo v tem zopet uveljavljeno tiste veliko resnico, da je vsaka sila le za nekoliko časa, a Bog za večno; da se rušijo države in prestoli, da padajo cesarji in kralji, da se pogubljajo nasilniki in mogočniki — da pa ostajajo narodi, ki vernijejo v Boga, ki živé po Njegovih naukih in ki opirajo svoj obstanek na zdrava načela, na zakone in meralo.

Slovó jemaje s tem ed njegove prevzvišenosti viteza Rinaldinija kakor c. kr. namestnika v Primorju, mu želimo iskreno, da bi dolgo utival za služeno mirovino. V svojem zasebnem življenju pa naj si prizadeva, da bomo mogli sčasoma ublažiti svojo, morda strogo, ali vsakako pravično sodbo o njegovem vladanju, ali naj nam ponudi priliko, da bomo kedaj mogli reči o njem: „M spuščamo velikodušno zastor preko vseh onih črnih dnij, katere je dežvelo hrvatsko-slovensko ljudstvo tega avstro ilirskega Primorja v poslednjih osmih letih.“

Imenovanja v službi finance. Predsedništvo primorskega finančnega ravnateljstva je imenovalo Riharda Comellija pristavom IX. razreda v pomožnih urad. h ravnateljstva, kancelista Aleksandra Amadeo in Alojza Kögla pa uradniškima oficijalom v X. razredu in davkarskega adjunkta Franca Pomo-Weyerthala asistentom na uradu za odmerjanje pristojbin.

Sramujejo se i Vi, g. urednik, ste že omenili najnovejše laške ljudske pesmi? v cen. „Edinosti“.

V nedeljo dne 26. t. m. so imeli običajne skušnje v gledališču Politeama Rossetti. Da je moralo biti nekaj krasnega, je razvidno iz obeh tržaških laških dnevnikov. „Piccolo“ ne ve, kako bi pisal o stvari, ker se sramuje! Toliko pa je povedal vendar, da je bila prava gnječa, polno pijanih, ter da ni manjkalo niti razgrajev, od katerih so jih več zaprli! O „canzoetah“ pravi, da so vse po tekstu „Ave Marija“!! ter da so ljudje na vsako izvajanje — žvižgali! Darove so gospodje lepo spravili, gotovo za boljšo bodočnost. „Mattino“ je postal pa kar cel humorist. On svetuje namreč skladateljem omenjenih pesmi, naj bi raje šli prodajat — „mušole“!!! Da ne bomo dalje trčili prostora našega, dostavljamo samo še to, da gospodje propadajo vidoma, kar so začeli i sami spoznavati. Zato pa se sramujejo!

Iz Buzeta nam pišejo: Dne 21. t. m. se je konstituiral naš novoizvoljeni občinski zastop. Županem je bil zopet izvoljen naš ljubljani voditelj dr. M. Trinajstič. Istotako so bili jednoglasno izvoljeni prejšnji svetovalci. To lepo soglasje je najboljši dokaz o poštenem delovanju naših mož v blagor občine. Napredek v gospodarstvu te občine je res fenomenalen, odkar je nje zastop v poštenih hrvatskih rokah. Sedaj delajo voditelji za blagor občine, nekdanj pa je morala občina trpeti v blagor voditeljev. To vidijo in čutijo ljudje in od tod veliko, neomejeno zanimanje do voditeljev.

Ubožni listi. Kdor bi potreboval ubožni list v pravnih stvareh, moral se bode od 1. januarja 1898. naprej obrniti do načelnika dotičnega okraja, kjer biva, kateri mu poda dotična pojasnila ter da ubožni list.

Prepovedan dvoz živine. Ker je v okraju Kozjeg na Ogorskem bolezen na parkljih, je prepovedalo c. kr. namestništvo Primorske uvažanje goveje in druge take živine, ki bi utegnili biti podvržena boleznim na parkljih.

Televidno društvo „Tržaški Sokol“ vabi na svoj tradicionalni Silvestrov večer, ki bode dne 31. decembra v Matijevi dvorani, via Torrente št. 15. Na dnevnem redu so: petje, tamburanje, tombola, govor in ples.

Letos gledamo tržaški Slovenci nekoliko boljših nad v bodočnost. Opažati je znamenj spoznanja o pogubnosti dosedanjega zistema na Primorskem in o krivicah, ki so se godile nam Slovanom. Dajmo torej, snidimo se, da se zajedno poslovimo od tužne minolosti in da si na Silvestrov večer o polnoči sežemo v bratske roke in si utrdimo vero v blizajočo se boljšo bodočnost, vero, da nas ne prevarijo tolažilna znamenja.

Vepored veselici pevakega društva „Skala“ v sv. Križu: 1. „*“, „Pozdrav predsednika“, g. Ivan Tence. 2. Jenko: „Naprej“, godba. 3. S. Gregorčič: „Domovini“, deklamuje gospodič. Ivana Košuta. 4. I. Furlani: „Noč na nebu“, godba. 5. „*“, „Slovenec i Hrvat“, možki zbor. 6. Ivan Bole: „Vzbujeni Slovenec“, koračnica, godba. 7. I. Zajc: „Domovini i ljubavi“, igra na brač I. g. H. Höller, spremlja na glasovirju g. Ivan Bole. 8. Fr. Vilhar: „Sica“, dvospjev. (Pojeta gospodična M. Florentin in gospod Anton Kralj s spremljevanjem glasovirja ali citer. 9. Ivan Furlani: „Križka narodna“, godba. 10. F. J. S.: „Meliti“, veliki mešan zbor. 11. H. Volarec: „Plesu“ polka, godba. 12. J. Pirnat: „V noči“, dvospjev za tenor in bariton, pojeta gg. Ivan Šemec in F. Furlan s spremljevanjem glasovirja. 13. Ivan Furlani: „Zorana“, koračnica, godba. 14. „*“, „Mlatiči“, možki zbor. 15. Ivan Furlani: „Zarja“, valček. 16. „*“, „Sijajno spremljevanje“ starega leta v novo. 17. Ivan Bole: „Himna pevkega društva „Skala“, mešan zbor s spremljevanjem godbe. 18. „*“, „Solnce jarko“, koračnica, godba. 19. I. Zajc: „Lastavicam“, igra na brač I. g. H. Höller in spremlja na glasovirju g. Ivan Bole. 20. D. Hostnik: „Krojač Fipa“, veseloigra v I. dej. 21. „Ples in svobodna zabava“.

Pevsko društvo „Zarja“ v Rojšanu priredi svoj „Silvestrov večer“ v rodeljubni gostilni gosp. Josipa Katalana. Gostje in prijatelji petja dobro došli!

„Prvi istrski Sokol v Pulju“ vabi na Silvestrov večer z sijajnim plesom, ki ga priredi v dvorani hotela zur „Stadt Pola“. Členi v društveni opravi ne plačajo vstopnine, drugi členi 30 nvč., nečleni 50 nvč.

Nadzornike in nadzornice „Del. podpornega društva“ vabi podpisani, da se udeležijo seje, ki bode v nedeljo dne 2. januarja ob 5. uri popoldne v društvenih prostorih via Molin piccolo št. 1.

Zajedno so vabljeni tudi udje tega društva na neko važno posvetovanje, ki se bode vršilo zajedno s to sejo.

Anton Zlobec, načelnik.

Odbor podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaju. Predsednik: Jakob Pukl, c. kr. nadp., sodni tolmač bolg., hrv. in slov. jezika, posestnik. I. podpreds. Dr. Fran Simončič, c. kr. skriptor na vsenčiliščni knjižnici. II. podpreds. Dr. Fridr. Ploj, c. kr. tajnik v fin. minist., borzni komisar, I. blagajnik monsignor Franč. Jančar, papeški častni komornik, župnik nemškega viteškega reda, II. blagajnik Dr. Anton Primožič, c. k. profesor, prideljen ministerstvu za uk in bogočastje, I. tajnik Dr. Janko Pajk, c. kr. profesor, II. tajnik Ivan Luzar, višji revident južne železnice; odborniki: Dr. Franč. Sedej, c. kr. dvorni kapelan, ravnatelj v Avgustineju, škofijski konz. svetnik, itd. Dr. Klem. Seshan, dvorni in sodni odvetnik, Žiga Sežan, c. k. likvidator v fin. minist.; pregledovalci: Dr. Vladimir Globočnik plem. Sorodolski, finančni nadsvetnik, im. Takovovega reda itd.; Dr. Janko Hečevar, not. kandidat, Josip Premeru, c. kr. uradnik; odbornikovi namestniki: Peter Hlačar, nadof. sev. zah. železnice, doktor Mat. Murko, vsenčil. docent, prof. rusine v orientalski akademiji itd. dr. Mat. Velca, c. k. nadkomisar, pregledovalcev namestniki: Jak. Bratkovič, c. kr. prof., Anton Koželj in France Svetič vzgojevalca.

Novice križem domovine. Na Kranjskem, z asti na Gorenjskem, je naredil sneg precejšnje škode. Polomil je mnogo kozolcev in veliko sadnega drevja. V Kranjski Gori pa je prinesla zima še drugo neveščnost. Mraz in sneg sta prignala z gor več divjačine, mej drugim par lepih divjih kozlov. Ljudje živali seveda niso odpodili, marveč polovili so kozle in poklali.

— V Kranji je umrl upokojeni župnik Tomaž Šlibar v 86 letu svoje dobe.

— V Zagorju ob Savi so dne 26. t. m. zaklali lopovi gostilničarja Košmela. Njegova gostilna je bila baje na slabem glasu.

— Na Koroškem bode dne 8. jan. prih. leta dopolnilna volitev v deželni zbor na mesto odstopenega dež. in drž. poslanca Hinterhuberja. Izvoljen pa bode najbrže zopet on, dasi si prizadevajo radikalni nemški življi, da bi spravili v zbornico njihovega najhujšega kričača dr. Plohl-a.

— Za mesto Pliberk na Koroškem je imenovan notarjem g. I. Svetina, sedaj notar v Gornjem Gradu na Štajerskem. Tako dobodo Slovenci na Koroškem poleg svojega narodnega odvetnika tudi narodnega notarja, G. Svetina je namreč odličen slov. narodnjak.

— V Ljubljani se otvori s 1. jan. 1898. na slavnosten način mestna elektrarna. Istega dne popoldne bode tem povodom slavnostni obed v „Narodnem domu“.

Baronesi-kolesarici. Minole nedeljo so se peljale iz Kormina v Medejo baronesi Del Mestri in Baselli. Kaj nas to briga, porečete in pravimate, ali ko vam povem, zakaj so baronesice prišle v „Edinost“, govorili bodele drugače.

„Piccolo della sera“ od dne 27. t. m. piše namreč: „Med potje sti baronesi srečali dva voza, naložena s turščno slamo (sirče). Voza sta evirala svobodno voznjo pe cesti. Gospodičini sti zvonili o pet o v a n o, ali slovenska voznika sta se delala, kakor ne bi slišala (!) Siljeni sti bili torej (im pa še baronesi!) umakniti se ter dati prostora prekišlim kmetavzarjem (sgarbati villanzani). Pri sadnjem vozu pa „villano“ ni bil še zadovoljen, ker je bičem udaril po baronesi Del Mestri, a jo k sreči — ni zadel!! Baronesi sti stvar ovačili šandarmeriji, ki je že zaslišala divjake“.

To pa je res grozna dogodka kaj??! Jaz bi predlagal takoj, da se obesijo vsi slovenski metje-vozniki, ki se nočeje umakniti z polnim vozom baronskim kolesaricam! Kaj pravite vi, od avite culture, na ta moj predlog!?

Čitatelje prosim odpustčanja, ako se morda preveč norčujem, ali z našimi Lahoni ni več mogoče govoriti re-uo. Brejski.

O socijalističnem kongresu, ki se je vršil dne 19. t. m. v Pulju, pišejo „Naši Slogi“ od tam: „Za oglaš, sestavljeni v treh jezikih, so pričali,

da so vodje te stranke neiskreni ljudje, kajti na nemškem in italijanskem oglasu se je govorilo o kongresu i t a l i j a n s k i h socijalistov Dalmacije in Primorja, dočim je bila iz hrvatskega teksta izpuščena beseda „italijanski“, seveda očevidnim namenom prevare priprostitih delavcev. Da je temu tako, smo razvideli tudi iz govora njihovega vodje Učekarja. Ta mož ima še toliko srčnosti, da boče igrati socijalista, in celo internacionalnega in demokracičnega, a sredi svojega govora je trdil, da sti Dalmacija in Istra „provincie italiane“. Tu ga je čulo do 1000 ljudi, pa je to tudi dokaz, da je res, kar govore o njem, da mu je namreč vsaka tretja beseda: „p de ščiavi“. — Iz tega se vidi, da so ta gospoda v tajni službi vladajoče klike tržaške in židovskega kapitala, proti kateremu toliko kriče, istotako kakor njihovi bratje v severnih pokrajinah monarhije, ki so v parlamentu popelnjevali nemško-židovsko obstrukcijo.

Učekar je še precej fin tip, in vidi se mu, da bi rad postal to, kar imenujejo Francozi „petit maître“ in „bourgeois“. Govori precej gladko in videti je, da je že mnogeokrat izustil ta svoj govor. Poleg njega je bil najboljši govornik Kristan, ki je govoril nemški in hrvatski. To je človek lepe vnanjosti in lepega organa. Na nas je napravil atis propadlega studenta, ki se je vrgel na politiko. A poznalo se mu je, da mu je politika poklic, kajti zajadral je bil pe širokem morju visoke politike, ter je preretaval vse od Badenija do Abrahamoviča, pa do krakovskega kongresa. Govor mu je bil poln samih fraz, izcerpljenih iz uvodnih člankov obstrukcijskih novin, a poln zasramovanj zoper slovanske poslance, zlasti pa mladočeške. Zagual se je tudi v klerikalizem ter je rekel, da socijalistom je naloga, uničiti krščansko moralo. Drugače rovinjski stolar Benussi, ki se je kar topil krščanske ljubavi nasproti Slovanom. Največ je govoril Gerio, ki je često spominjal na napolitanskega pagliazza. Košutu je bila vsaka druga beseda „in somma“ in „diremo“. A ta „in somma“ njegov in njegovih tovarišev se je vrtel okolo tega, da delavci naj pridno kupujejo socijalistiške novine in da se upišejo v neko nove društvo.

Odobrovanja je bilo obilo, na tem pa dvomimo zelo, da bi bilo tudi novcev od onih, ki so ploskali. Dvomimo zato, ker tukajšnji delavec, ako je priden in varčen, živi dobro in si navadno zida hišico. Postaja torej posestnik. Sosebno je tako z našimi hrvatskimi delavci, katerih hišice dičijo Krocijo in Sijano. Odkar je naš dr. Laginja — ki se pa radi tega ne proglaša odrešenikom — zasnoval posojilnico, jim je še lažje, ker jim le-ta posojuje denar na mesečna odplačila po 10 g ld. Vsega tega ne vedo ti „odrešeniki“ delavstva, kakor ne vedo tudi tega, da tukajšnji erarski delavci imajo tudi penzije. No, to jih ni metilo najmanje, da ne bi bili ostavili Pulja v prepričanju, da so svetu odprli oči, ki bi se jecal v temi, ako ne bi bilo njih. Nasi delavci naj jih le puste v tem nedolžnem veselju njihovem; a za svoje zboljšanje naj delajo in varčijo, pa bodo živeli častao in napredovali ter bodo ugleden del našega naroda, ki se sedaj lepo vzbuja ter išče svojih pravic, zvesto sledé svojim pametnim voditeljem, ki niso nikaki kapitalisti, ampak so izišli iz naročja naroda in so pokazali z dejanji in ne samimi besedami, da se brigajo za ves narod in da delajo za napredek vsega naroda. Ko bode imel naš narod svoje pravice, katere uživajo sedaj drugi narodi na njegovo škodo, tedaj se bomo tudi mi lahko delili na kapitaliste in socijaliste, ali dokler smo sužnji tužcev, moramo držati trdno jeden z drugim, tako bogatini kakor siromaki na narodnem temelja — pa gotovo pridemo do svojih zaželenih pravic“.

Zavarovanja poslopij za slučaj požara postalo je načelno vprašanje in je zavarovalna ideja prodrla že tako globoko v maso naroda, da se ji skoro nikdo več ne upira. Umen gospodar daja tudi brez pomisleka zavarovati svoje imetje, kajti nesreča nikdar ne počiva in kjer stoji danes lepa hiša, tam je lahke jutri kup pepela. Posebno v ravno kar minulem letu imamo zaznamovati toliko požarov, kakor že zdavna ne. V spomladi pogorele so cele vasi, po leti in v jeseni bili so požari kar na dnevnem redu in tudi po zimi čulo se je in se čuie kaj pogostoma o ognjih.

Lastnik konsorcij nast. „Edinost“. Izdavatelj in odgovorni urednik: Fran Godnik. — Tiskarna Dolenc v Trstu.